

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Центр «Нова Європа»
Київ

УКРАЇНА ПІСЛЯ ВИБОРІВ У США

КОМЕНТАРІ
АМЕРИКАНСЬКИХ
ЕКСПЕРТІВ

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Публікація видана в межах Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні, яку виконує Міжнародний фонд "Відродження" у партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи (OSIFE) за фінансової підтримки Посольства Швеції в Україні. Думки та позиції викладені у цій публікації є позицією автора та не обов'язково відображають позицію Посольства Швеції в Україні, Міжнародного фонду «Відродження», Ініціативи відкритого суспільства для Європи (OSIFE).

УКРАЇНА ПІСЛЯ ВИБОРІВ У США

КОМЕНТАРІ
АМЕРИКАНСЬКИХ
ЕКСПЕРТІВ

Як майбутня адміністрація Дональда Трампа або Джо Байдена впроваджуватиме зовнішню політику США щодо України після президентських виборів 2020 року? Як новий президент США розвиватиме відносини з ЄС, зокрема й на євроатлантичному треці? Чи може Київ розраховувати на більшу підтримку США у протидії російській агресії? Центр «Нова Європа» поставив ці запитання видатним американським експертам у рамках традиційної рубрики «Нова Європа цікавиться...», яка цього разу присвячена президентським виборам у США. Лейтмотив експертних рекомендацій: українська держава має досягнути успіхів у реалізації реформ, насамперед у сфері боротьби з корупцією. Саме така Україна стане рівноправним союзником США незалежно від того, хто очолить Білий дім.

АМЕРИКАНСЬКІ ВИБОРИ. ТОП-10 ВИСНОВКІВ ДЛЯ УКРАЇНИ

1 Надзвичайні вибори. Нинішні вибори носять історичний характер, багато в чому вони безпрецедентні, тому увага до них надзвичайно висока. Американські аналітики називають нинішнє голосування «найзначнішим голосуванням за багато десятиліть». Надзвичайність виборів полягає в стилі кампанії, яку задає хуліганська риторика Дональда Трампа; в поляризації суспільних настроїв; у технічних труднощах голосування через пандемію; в надвисоких очікуваннях міжнародних партнерів, чимало з яких не змогли налагодити комунікацію з господарем Білого дому за останні чотири роки. Для України президентство Трампа так само принесло чимало стресових моментів через вплутування в історію з імпічментом.

2 Зовнішня політика малоцікава виборцям. Міжнародні відносини у більшості країн світу не належать до пріоритетних для виборців. У США так само кандидати на посаду президента не приділяли значної уваги зовнішньополітичним питанням у період кампанії, зважаючи на низький інтерес громадян до міжнародного порядку денного. Внутрішня політика (а саме зусилля влади щодо подолання наслідків пандемії COVID; вирішення економічних проблем) стала вирішальною у дискусіях протиборчих таборів. Відтак українське питання (як і будь-яка інша міжнародна тема) було мало присутнім на виборах.

3 США і надалі підтримуватимуть Україну. Починаючи з 1991 року, політика офіційного Вашингтона була спрямована на підтримку незалежної, реформованої

і процвітаючої України. Навіть за Трампа, який особисто, судячи з публічних заяв, симпатизував російській верхівці, зусилля США були спрямовані на масштабну допомогу українцям. Саме за президентства Трампа Україна отримала летальну зброю, були запроваджені додаткові санкції щодо Росії (у тому числі і щодо «Північного потоку-2», який становить серйозні безпекові загрози для Європи).

4 Менша контрольованість vs більша прогнозованість. Переобрання Трампа – це шлях до сильнішого контролю над Республіканською партією і, як вважають окремі аналітики в США, до більш рішучих дій, навіть якщо вони не схвалюватимуться однопартійцями (Трампу вже не буде що втрачати, не варто переживати за рейтинг). Тому самим республіканцям могло б бути складніше блокувати можливі «шкідливі дії» президента – наприклад, певні домовленості Трампа і Путіна. Президент Байден при цьому вважається аналітиками більш прогнозованим – він краще розуміє загрози, що походять від Росії; добре знається на українській ситуації.

5 Європейські справи. Навряд чи варто розраховувати на будь-які зміни політики адміністрації Трампа щодо Європи. Вона залишатиметься настільки ж жорсткою – проявляючись в протекціонізмі в економічній сфері, шантажі європейських партнерів у безпекових питаннях. Відсутні, проте, підстави вважати, що Байден повернеться до тієї політики щодо Європи,

яку впроваджував Барак Обама (через зміну контексту). Хоча він змушений буде спробувати «залатати дипломатичні тріщини», спровоковані діями і заявами Дональда Трампа.

6 Консенсус щодо Китаю. Китайське питання належить до тих, яке в найменшій мірі відрізняє погляди демократів і республіканців. Тому не варто очікувати на якісь зміни в політиці США щодо КНР за будь-якого президента. Україна має бути готовою до того, аби впроваджувати відповідну політику щодо Пекіна, яка б враховувала стратегічні підходи Вашингтона.

7 Україна і США – на коректній дистанції. Яким би не було бажання українських політиків підтримати той чи інший політичний табір у США, варто від цього утриматися. Будь-яка заява може інтерпретуватися як втручання, що може позначатися на співпраці Києва та Вашингтона. Україна має робити наголос на перевагах довгострокового партнерства зі Сполученими Штатами, яке залишається непохитним, попри зміни адміністрацій.

Яким би не було бажання українських політиків підтримати той чи інший політичний табір у США, варто від цього утриматися. Будь-яка заява може інтерпретуватися як втручання, що може позначатися на співпраці Києва та Вашингтона.

8 Україна як контрибутор. Для Сполучених Штатів важливо розуміти, що їхні партнери не є простими споживачами підтримки, але і самі роблять відповідний внесок у міжнародну безпеку. Так, Україна могла б докладати більше зусиль у безпеку Чорноморського регіону через глибшу співпрацю з Грузією та відповідними країнами-членами НАТО.

9 Україна реформована. США вклали чималі ресурси, політичні зусилля в українські реформи, а відтак розраховують побачити відповідний прогрес – особливо це стосується боротьби з корупцією. Уповільнення реформ, створення перешкод для діяльності антикорупційних органів, за створення яких виступали і США, може стати каменем спотикання для ефективного діалогу українського керівництва і Білого дому (особливо за президентства Байдена).

США вклали чималі ресурси, політичні зусилля в українські реформи, а відтак розраховують побачити відповідний прогрес – особливо це стосується боротьби з корупцією.

СТІВЕН ПАЙФЕР,

аналітик програми Вільяма Дж. Перрі, Центр міжнародної безпеки і співпраці Стенфордського університету, Посол США в Україні (1998-2000), США

Для американців президентські вибори, які відбудуться 3 листопада, стануть найзначнішим голосуванням за багато десятиліть. Вибори також матимуть наслідки і для України: від того, хто зрештою опиниться в Білому домі 20 січня 2021 року – Дональд Трамп або Джо Байден – великою мірою залежатиме політика США щодо України та Європи.

Із моменту здобуття Україною незалежності у 1991 року США залишалися потужним і надійним партнером. Президенти Клінтон, Буш та Обама вважали, що стабільна, незалежна, демократична українська держава з міцною ринковою економікою відповідає інтересам США, зокрема, й у розбудові більш стабільної та безпечної Європи. Відтак Вашингтон надає Києву значну політичну, економічну та, особливо з 2014 року, військову підтримку. США запровадили санкції проти Росії за її агресію в Криму та на Донбасі та сприяли інтенсифікації діяльності НАТО на тлі зростання загрози, яку Кремль становить для безпеки Заходу.

За президентства Трампа США надали Києву підтримку для здійснення реформ та військову до-помогу, включно із летальною зброєю. Адміністрація Трампа запровадила додаткові санкції що-до Росії, хоча і під тиском Конгресу.

Адміністрація Трампа в основному продовжила цю політику. Вона надала Києву підтримку для здійснення реформ та військову допомогу, включно із летальною зброєю. Адміністрація Трампа запровадила додаткові санкції щодо Росії, хоча і під тиском Конгресу. Вона також вживала заходів для посилення військової присутності США в НАТО, принаймні донедавна.

Однак ніколи не було ясно, чи підтримує сам Трамп цю політику. Його основна взаємодія з Україною – спроба шантажувати Київ для просування своїх особистих політичних перспектив; зусилля, що призвели до процесу імпічменту. Хоча його адміністрація провадить жорстку політику щодо Росії, пан Трамп, здається, не здатний критикувати Владіміра Путіна або російські неправомірні дії. Він, судячи з усього, вважає, що Україна, а не Росія, втручалася у президентські вибори у США 2016 року, ігноруючи висновки розвідувальних служб США, розслідування Мюллера та сенатського Комітету з питань розвідки, керівництво яким здійснюють республіканці.

Зневага Трампа до НАТО вже давно стала очевидною, починаючи з 1980-х. У червні він вирішив вивести 10 тис. американських військовослужбовців з Німеччини, очевидно, через відмову канцлерки Меркель взяти участь у саміті G7 у Кемп-Девіді (*заміська резиденція президента США* – прим. перекладача). Вищі посадові особи Пентагону тижнями працювали над тим, щоб надати військове обґрунтування скороченню присутності американських військовослужбовців у Німеччині, але аргументи, що вони надали, не витримують жодної критики.

У разі переобрання Трампа більше не доведеться зустрічатись із виборцями під час наступної виборчої кампанії. Він посилить свій контроль над Республіканською партією, аби республіканці в Сенаті та Палаті представників були менш спроможними блокувати його шкідливі наміри. На які домовленості з Путіним він міг би піти? Чи був би він схильний, як він пропонував у 2016 році, визнати незаконну анексію Росією Криму та зняти економічні санкції? Чи вивів би він США з НАТО, як того побоюються чимало колишніх урядовців США? Розпад Альянсу став би величезним подарунком Путіну і залишив би Україну в нестабільному геополітичному положенні.

Інакше буде, якщо обрати Байдену (повна прозорість: автор гаряче сподівається на це). Сполучені Штати мали б президента, який усвідомлює, що США зацікавлені в успішній Україні і який добре знає країну з часів свого віцепрезидентства. Він був би тим другом, який потрібен українській державі — таким, який надає підтримку, але й готовий тиснути на керівництво України, щоб воно зробило необхідні кроки у реформуванні. Він визнає виклик безпеці, який Росія становить для України та Заходу, і усвідомлює важливість потужних трансатлантичних відносин із міцним НАТО в основі. І пан Байден міг би стати президентом, який був би здатен збалансувати деякі розбіжності, які так сильно розділяють американців сьогодні. Америка, більш об'єднана вдома, стала б сильнішим міжнародним актором.

Джозеф Байден був би тим другом, який потрібен українській державі — таким, який надає підтримку, але й готовий тиснути на керівництво України, щоб воно зробило необхідні кроки у реформуванні.

Перемога на виборах Трампа або Байдену матиме дуже різний вплив на політику США щодо України. Водночас американський електорат буде приймати рішення щодо наступного президента, виходячи здебільшого з внутрішніх питань, таких як ефективність боротьби адміністрації Трампа з COVID-19 та з економічними проблемами. Україна не відіграє у цьому жодної ролі, і українські урядовці повинні продовжувати робити все можливе, аби уникнути того, щоб їхня країна не стала політичним футболом в американській кампанії.

СКОТТ КАЛЛІНАН,

екс-співробітник Комітету Палати представників у закордонних справах США, підкомітет із питань Європи, Євразії та нових загроз, США

Попри те, що до пандемії COVID та внутрішніх проблем прикута основна увага у президентських виборах 2020 року, результат перегонів матиме значні наслідки і для зовнішньої політики США. За останні чотири роки позиція США в Європі загалом ослабла, позаяк президент Трамп додав невизначеності та суперечливості до широкого спектру політичних питань. Соціологічні опитування в європейських країнах показали помітне зменшення прихильності до Сполучених Штатів та низький рівень довіри до Дональда Трампа. Опитування американських виборців виявило зростання розколу, який існує між позиціями демократів та республіканців у їхньому баченні американської політики щодо Європейського Союзу, НАТО та Росії, що вказує на можливість більшої волатильності зовнішньої політики США – особливо у період зміни адміністрацій.

Під час другого терміну президент Трамп не змінюватиме свого підходу до Європи, що часом може бути суперечливим, але в цілому він і надалі робитиме ставку на двосторонню комунікацію та на пріоритизацію економічних питань. За Байдена адміністрація навряд чи повернеться до простого відновлення політики епохи Обами. Хоча США під керівництвом демократів справді робили б акцент на союзах та перевагах європейської інтеграції, потрібно також враховувати, що з 2016 року змінився дещо і контекст. Адміністрація Байдена, найімовірніше, набагато активніше займатиметься

відносинами з Європою, аби залатати дипломатичні тріщини, хоча в питаннях, пов'язаних із цифровим регулюванням або Китаєм, підходи демократів можуть дивним чином нагадувати по суті політику адміністрації Трампа – звісно, тон комунікації буде іншим.

Україна може зважати на результати виборів у США, та вони не мають набувати першочергово-го значення для країни. Україна повинна бути готова встановити стосунки з будь-яким із президентів і в ідеалі продовжувати будувати довготривале партнерство із США на всіх рівнях.

Україна може зважати на результати виборів у США, та вони не мають набувати першочергового значення для країни. Україна повинна бути готова встановити стосунки з будь-яким із президентів і в ідеалі продовжувати будувати довготривале партнерство із США на всіх рівнях – із пересічними американцями, представниками ділової та політичної еліти та обраними можновладцями. З огляду на невизначеність результатів виборів, наявність розбіжностей із нинішньою адміністрацією та політичну небезпеку трактування української позиції як підтримки одного з кандидатів, Україні слід підготуватись до налагодження довгострокових відносин, які б не залежали від короткострокового характеру американських політичних змагань. У такий спосіб Україна може перетворити себе на довготривалий пріоритет для США, незалежно від того, яка політична партія перемогла.

Попри те, що Революція Гідності та тривала російська агресія стали свого роду відправними точками в американсько-українських відносинах, український уряд може зробити більше для поглиблення і без того глибоких відносин після виборів у США.

По-перше, протягом останніх п'ятих років Україна у питаннях безпеки була споживачем, приймаючи допомогу США. Водночас Україна має важливе географічне розташування та може також стати для свого регіону постачальником у безпекових питаннях. У військовому контексті це означає поглиблення співпраці з сусідніми країнами — членами НАТО та Грузією — задля посилення безпеки в Чорноморському регіоні.

По-друге, Україна має впроваджувати відповідну політику, сприяючи зусиллям США з масштабної протидії Китаю і зменшенню залежності від Пекіна. Політика Трампа щодо Китаю, ймовірно, демонструватиме найбільшу витривалість — навряд чи президент Байден намагатиметься здійснити повний розворот у ній. У цьому контексті український уряд повинен показати себе партнером США і заблокувати спроби Китаю щодо використання інвестицій чи інших методів для отримання вигоди від стратегічних галузей України, особливо тих, які пов'язані з високими технологіями, аерокосмічною чи військовою сферами.

По-третє, український уряд повинен бути прозорим партнером у боротьбі з корупцією та впровадженні реформ. На початку цього року кандидат Байден писав у «Foreign Affairs»: «Аби протидіяти російській агресії, ми повинні тримати військовий потенціал [НАТО] у постійній мобілізації, одночасно розширюючи

його спроможність відповідати на нетрадиційні загрози, такі як корупція, дезінформація та кібершпionaж». Після 2014 року у США краще усвідомлюють, що Росія використовує дезінформацію та корупцію як інструменти державного управління. Боротьба з корупцією на вищому політичному рівні стала нерозривно пов'язаною з протидією російській агресії. Допоки успіхи у реалізації антикорупційних реформ в Україні залишаються незначними, відносини як з другою адміністрацією Трампа, так і з адміністрацією Байдена будуть стриманими.

На завершення: у той час, коли підходи США щодо Європи і України стали політизованими, український уряд повинен бути надзвичайно обережним і запобігати тому, щоб його позицію не сприйняли як надання переваги одному з кандидатів. Україна повинна поглибити свої відносини зі США на основі стійких цінностей та довгострокових інтересів. Президентство Трампа чи Байдена у 2021 році буде відрізнятися за тоном, стилем, позиціями та фокусом на певних питаннях. Водночас уряд України має можливість, незалежно від результатів виборів, просувати позитивну та взаємовигідну політичну програму.

МАЙКЛ КІМЕДЖ,

професор історії, Католицький університет Америки,
позаштатний аналітик, Німецький фонд Маршалла (German
Marshall Fund), США

Президентські вибори 2020 року в США можуть мати драматичні наслідки для України. Рідко коли два кандидати так глибоко розходились у баченні зовнішньої політики, як Дональд Трамп та Джо Байден. Позаяк один є чинним президентом, а інший колишнім віцепрезидентом, їхні світогляди та наміри можна чітко сформулювати. Президент Трамп не визначив Україну пріоритетом протягом першого терміну, хоча і вирішив надати країні летальну зброю. Адміністрація Трампа також прийняла умовне зобов'язання щодо конкуренції великих держав із Росією, зробивши Україну американським партнером за замовчуванням. Проте Трамп одночасно втягував Україну в американську внутрішню політику. Він закликав членів дипломатичного корпусу та свого особистого адвоката, не кажучи вже про президента України Володимира Зеленського, сфабрикувати інформацію про ділову діяльність сім'ї Байденів в Україні. Крім того, Трамп зробив значний внесок у серйозну деградацію трансатлантичних відносин і відмовився публічно критикувати президента Росії Володимира Путіна. Він відверто говорив про НАТО як застарілий альянс і висловлювався про Крим як належну частину Росії. Трамп цілком міг би продовжувати цю «проросійську» лінію і під час другого терміну – тоді Україна опинилася б на самоті між ослабленою Європою та самовпевненою Росією.

У разі обрання Байден не став би демонструвати того радикалізму і

непередбачуваності, які притаманні Трампу. Він, імовірно, переслідував би три цілі щодо України: повернення до тих реформ, які підтримувала адміністрація Обами під керівництвом віцепрезидента Байдена після Майдану 2013-2014 років; поживлення трансатлантичних відносин та діяльності НАТО завдяки персональній відданості Байдена цьому питанню та фінансовим можливостям Сполучених Штатів; і протидії Росії, яка складалася б із критичних заяв на адресу російської держави, з одного боку, та економічних санкцій, з іншого. В особі президента Байдена Україна мала б друга і адвоката.

Контраст між політикою Трампа і Байдена щодо України та багатьох інших питань є разючим, та американська політика щодо Центральної Європи зазнає значних змін, незалежно від переможця виборів, які відбудуться у листопаді

Контраст між політикою Трампа і Байдена щодо України та багатьох інших питань є разючим, та американська політика щодо Центральної Європи зазнає значних змін, незалежно від переможця виборів, які відбудуться у листопаді.

По-перше, з 2016 року політику США визначає боротьба між демократами та республіканцями, яка ослаблює ефективність зовнішньої політики країни. Навіть у своїй адміністрації Трамп оточений людьми, які, здається, не погоджуються з ним у міжнародних питаннях. Більшість представників республіканської еліти все ще віддає перевагу демократичному

інтернаціоналізму Рональда Рейгана перед націоналістичним ізоляціонізмом Дональда Трампа. Як результат зовнішня політика Трампа дуже часто нагадує ходіння по колу. У разі перемоги Байден зіткнеться з жорстким протистоянням із боку республіканців у Конгресі та з критикою консервативних медіа. У логіці сучасної американської політики «гри з нульовою сумою» невдача Байдена дорівнюватиме успіху консерваторів, і навпаки. Не з власної вини Україна і надалі буде жертвою цього політичного перетягування канату – або внаслідок прямих звинувачень та дезінформації, або через зменшення ефективності Вашингтона на міжнародній арені.

По-друге, американська економіка сильно постраждала внаслідок пандемії. У США було багато проблем і до COVID, зокрема, зростання розриву у доходах та можливостях населення. Як ліві, так і праві американці воліють, щоб держава витрачала бюджетні кошти на внутрішні потреби. Тінь двох катастрофічно дорогих воєн в Афганістані та Іраку стає дедалі помітнішою. Ані в Україні, ані в Білорусі США не матиме бажання щодо участі у воєнному конфлікті в майбутньому. Трамп неодноразово заявляв про це, і ця заява користується популярністю. Ігнорування таких настроїв становитиме ризики для Байдена.

Нарешті, головним викликом в американській зовнішній політиці є не Росія, а Китай. Військові устремління Китаю і економічна державна політика з глобальним розмахом набиратимуть обертів, що створюватиме саме ту дійсність, яка вимагатиме значної уваги США і Європи. У разі перемоги Байдена така ситуація не призведе до послаблення напруженості між Сполученими Штатами та Росією, натомість вона

буде вирішальною у визначенні американських стратегічних пріоритетів. Загалом, зміцнюючи трансатлантичні відносини та сприяючи реформам в Україні, Байден міг би створити надійну основу для американсько-українських відносин. Що стосується конфлікту між Україною та Росією, то статус-кво 2020 року (тривале військове протистояння низької інтенсивності) цілком можливо залишатиметься статус-кво і у 2024 році.

ПОЛ Д'АНЬЕРІ,

професор, експерт зі східноєвропейської та пострадянської політики в Каліфорнійському університеті, Ріверсайд, США

Зовнішня політика Дональда Трампа та Джо Байдена відрізнятимуться філософією, стилем та змістом. Трамп є ізоляціоністом, він любить грандіозні жести. Його зовнішня політика була надзвичайно бізнес-орієнтованою, спрямованою на укладання конкретних угод, що приносять користь інтересам США (або його власним). Байден — інтернаціоналіст, він вірить у поступовість прогресу у розв'язанні складних питань. Він вважає важливим співпрацювати з ліберальними демократіями-однодумцями. Байден — частина зовнішньополітичного істеблішменту, позаяк Трамп ненавидить цей істеблішмент.

Трамп не намагався зруйнувати консенсус щодо того, що США повинні підтримувати Україну у війні з Росією. Тому, якщо Байден переможе і продовжить політику підтримки, зміна відбудеться в інтенсивності, а не напрямку такої підтримки.

Однак попри величезні розбіжності між двома кандидатами, політика щодо України не буде різко змінюватися, хто б не виграв вибори. Хоча відомо, що Трамп прагнув використати контакт із Володимиром Зеленським для власної політичної вигоди, це стосувалося набагато більше внутрішньої політики США, ніж відносин між Україною та США. Трамп не намагався зруйнувати консенсус щодо того, що США повинні підтримувати Україну у війні з Росією. Тому, якщо Байден переможе і продовжить

політику підтримки, зміна відбудеться в інтенсивності, а не напрямку такої підтримки.

Політика щодо Росії залишається тим питанням, щодо якого у республіканців та демократів у Конгресі США немає розбіжностей. Існує двопартійна підтримка збереження або навіть посилення санкцій проти Росії та підтримки України у її протистоянні російській агресії. Єдиним актором, який не поділяє цього консенсусу, є президент Дональд Трамп. Очевидно, що Трамп досі захоплюється Владіміром Путіним і не вважає Україну пріоритетом. Виходячи з цього, можна вважати, що обрання Джоозефа Байдена призведе до набагато сприятливішої політики щодо України, але зміни, ймовірно, будуть незначними.

Попри погляди Трампа, уряд США зберіг санкції проти Росії, продовжує підтримку України та тисне на Німеччину щодо зупинки газопроводу «Північний потік-2». Обрання Байдена призведе до меншої плутанини у відносинах США з Путіним і, найімовірніше, до більш рішучих зусиль із боку США у протидії російському втручання в американську політику. Важливіше для України те, що після перемоги Байден, найвірогідніше, значно поживав співпрацю з країнами-членами НАТО, відмовившись від політики Трампа щодо знецінення важливості Альянсу. Утім, не щезнуть обмеження, які не дозволяють значно збільшити військову підтримку Україні, а глибоке занепокоєння США щодо верховенства права в Україні залишатиметься на порядку денному. Відтак, зміни будуть обмеженими.

Якщо поглянути на радників із питань зовнішньої політики в команді Байдена, то це переважно ветерани попередніх демократичних адміністрацій. Як і в інших

сферах, ліве крило Демократичної партії представлене недостатньо. Так, наприклад, ті, хто зліва та симпатизують ізоляціонізму Трампа або думці про те, що Росію неправильно зрозуміли, не будуть представлені в адміністрації Байдена.

Однак, якщо Байден виграє, республіканці атакуватимуть його звинуваченнями про справи Хантера Байдена з Бурісмою. Без сумніву, в Україні знайдуться люди, готові їм допомогти. Тому сам Байден буде змушений не надто цікавитись Україною.

Я не бачу особливих підстав очікувати негайної зміни політики США щодо України, якщо Трамп переможе. Конгрес майже напевно буде твердо відданий рішучій позиції проти Росії, і хоча переобрання Трампа посилить владу над республіканськими законодавцями, здається малоймовірним, що зміна політики щодо України буде для нього пріоритетом. Переобрання Трампа призведе до довгострокових змін, які згубні для України (та й для Європи загалом): вплив США дедалі згасатиме, Білий дім продовжуватиме заохочувати популістських автократів у Європі, а уряд США продовжуватиме заперечувати ступінь російського впливу на американське суспільне життя. Нічого з цього не було б добре для України.

Загалом, хоча найгірші побоювання України від переобрання Трампа навряд чи здійсняться, немає підстав вважати, що перемога Байдена якось трансформує політику США щодо України. Подобається це нам чи ні, але Україні й надалі доведеться балансувати в тій самій складній ситуації, в якій вона знаходиться зараз.

ДЕВІД САТТЕР,

старший науковий співробітник, Хадсоновський інститут, США

Попри свою риторику президент Трамп був розсудливим у відносинах із Росією, зміцнюючи східний фланг НАТО, надаючи оборонну зброю Україні та загалом наполягаючи на збільшенні витрат Альянсу. Якщо його переоберуть, ця практика, ймовірно, продовжиться. Водночас є вірогідність, що кількість бурхливих висловлювань Трампа щодо Росії та Путіна зменшиться.

Причиною ймовірного охолодження риторики, сприятливої для Росії, є нахабство російських злочинців. Отруєння Алексея Навального демонструє, що Путіна не стримали санкції, які були запроваджені після замаху на вбивство Сергея Скрипаля у Великобританії. Трамп має достатній досвід у бізнесі, щоб знати, коли йому кидають виклик.

Ставлення американських президентів до Росії розвивається за своєю кривою навчання. Починається все з бажання встановити особисті стосунки, що зрештою призводить до усвідомлення того, що інтереси російських керівників суперечать інтересам Заходу, а також до більш реалістичного підходу.

Ставлення американських президентів до Росії розвивається за своєю кривою навчання. Починається все з бажання встановити особисті стосунки, що зрештою призводить до усвідомлення того, що інтереси російських керівників суперечать інтересам Заходу, а також до більш реалістичного підходу. Еволюція

риторики Трампа, ймовірно, відбуватиметься згідно з традиційною зміною ставлення президентів США до Росії.

Дії президента Байдена менш передбачувані. Ймовірно, його висловлювання щодо Росії будуть менш доброзичливими, та було б помилкою вважати, що він діятиме рішуче у протистоянні агресивним діям російської влади. Демократи віддані антиросійській риториці через те, що перемогу Трампа на виборах вони пов'язують із втручанням Росії. В основі їхньої опозиції Росії, швидше за все, лише вимоги не втручатися у вибори (як вони припускають) на стороні республіканців. Коли справа стосуватиметься оборонних питань, Байден навряд чи відійде далеко від політики адміністрації Обами, в якій було бажання не ображати Росію за будь-яку ціну.

Що стосується самої України, то у найближчі чотири роки США фокусуватимуть увагу, найімовірніше, на поступі української держави у побудові суспільства, вільного від корупції. США здійснила постачання протитанкової зброї Україні, і ситуація вздовж лінії розмежування недостатньо драматична, щоб привертати увагу американської громадськості, сконцентрованої на внутрішніх справах Америки. Навіть критичне питання, яке безпосередньо впливає на американців, наприклад, збиття малайзійського авіалайнера МН17, в США не обговорюється. Все це може змінитися, якщо буде широкомасштабна російська агресія, але в такому випадку людиною, яка найімовірніше відповість на це застосуванням сили, буде Трамп.

Із різних причин і Трамп, і Байден, імовірно, дистанціюються від питання внутрішніх процесів в Україні.

Із різних причин і Трамп, і Байден, імовірно, дистанціюються від питання внутрішніх процесів в Україні. Трамп більше зосереджений на темі відновлення економіки США, а Байдену буде важко довести своє серйозне ставлення до питання корупції у світлі бізнес-справ його сина Хантера. Однак американські урядовці тиснутимуть на українців, спонукаючи їх боротися з корупцією та поважати верховенство права. Позаяк демократи є глобалістами, цей тиск, швидше за все, буде більшим, якщо замість Трампа буде обрано Байдена.

Резюмуючи, Україні слід зважати на свої інтереси та власний захист, пам'ятаючи про добру волю США, але не залежачи від цього. Найкращим забезпеченням західної підтримки й надалі залишатиметься позитивний розвиток українського суспільства, зокрема викорінення корупції та зміцнення верховенства права.

Д-Р БЕНДЖАМІН Л. ШМІТТ,

постдокторант Гарвардського університету, експерт із питань енергетичної безпеки у Європі, Державний департамент США

Із моменту появи незалежної України у 1991 році США та Україна розвивають стратегічне партнерство, яке є життєво важливим для національної безпеки обох держав. Події минулого десятиліття особливо підкреслили важливість відносин між Вашингтоном та Києвом для спільної протидії російській агресії вздовж Східного флангу НАТО. Ця стратегічна реальність продовжить своє існування незалежно від того, хто обійме позицію президента США 20 січня 2021 року – Джо Байден або Дональд Трамп.

Безпекова співпраця України з США та ліберально-демократичними державами Європи дозволила їй зберегти свій суверенний (навіть якщо крихкий) статус в умовах тривалої російської кампанії з підризу стабільності України, яка включає незаконну анексію Криму, агресію на Донбасі та постійний військовий, економічний та геополітичний тиск. Для Вашингтона підтримка євроатлантичних прагнень України відповідає інтересам національної безпеки США на трансатлантичному треці, запорукою яких є цілісна, вільна та мирна Європа.

Українські лідери національної безпеки зарекомендували себе як важливі партнери США та інших європейських країн у боротьбі із гібридною злочинною діяльністю Росії на рівні тактики кібер-, інформаційної та енергетичної війни; а також у питанні втручання у вибори. Українці мають давній практичний досвід реагування на такі дії Росії. Уроки, які були вивчені та поширені на

Заході українськими лідерами та експертами, зробили значний внесок у розробку всеосяжних трансатлантичних стратегій для посилення стійкості демократій. Недавні необдумані дії Кремля, що були спрямовані як проти лідерів внутрішньої політичної опозиції, так і проти західних демократичних норм, говорять про те, що партнерство між США та Україною лише посилюватиметься протягом найближчих чотирьох років.

Відтак, чи можна очікувати, що зовнішня політика та позиція США у питанні національної безпеки щодо України зазнає суттєвих змін та залежатиме від результатів президентських виборів у 2020 році у США? Якщо нещодавні події здатні чомусь навчити, найімовірніша відповідь – «ні». Протягом останнього десятиліття Україна отримала масштабну підтримку як від демократів, так і республіканців, а також обох палат Конгресу. Ця підтримка відбувалась у різних сферах та була реалізована за допомогою майже постійних заходів, які впроваджували як адміністрація Обами, так і Трампа. Наприклад, за часів адміністрації Обами уряд США швидко посилив підтримку українського суверенітету та територіальної цілісності, реагуючи на російську агресію в Україні. Адміністрація Трампа продовжувала підтримувати Україну, схваливши для неї навіть продаж летальної оборонної зброї наприкінці 2017 року. Реагуючи на незаконну анексію Криму Росією та російську агресію на Донбасі, адміністрація Обами взяла на себе координацію трансатлантичних санкцій проти РФ. Цю політику продовжили і політики, які очолюють Міністерство фінансів та Державний департамент США вже за Трампа. Ми можемо розраховувати, що і за Байдена, і за Трампа триватиме дипломатична робота,

спрямована на посилення санкцій, які мають стримати подальшу агресивну поведінку Росії в Україні та за її межами.

На тлі обмежень із боку «Газпрому» адміністрація Обама координувала діяльність життєво важливих реверсних потоків природного газу, щоб підтримати енергетичний суверенітет України та забезпечити країну газом із країн ЄС. Водночас адміністрація Обама спільно з колегами з Європейського Союзу активно підтримувала диверсифікацію енергетичної інфраструктури по всій Східній Європі. Адміністрація Трампа продовжила цю політику. Крім того, і адміністрація Обама, і Трампа були відвертими противниками трубопроводу «Північний потік-2». Це проєкт Кремля, спрямований на припинення транзиту російського газу до Європи через Україну, і він може зашкодити економічним та стратегічним інтересам Києва в галузі безпеки.

Прихильники «Північного потоку-2» намагалися представити цей спротив і санкції, які були запроваджені згідно з Законом США про національну оборону від 2020 року, та які дотепер успішно зупиняли завершення роботи кремлівського трубопроводу як політику, ініційовану самим президентом Трампом. Завдяки спробам зобразити спротив США щодо будівництва «Північного потоку-2» як питання, яке поляризує суспільство та яким керує особисто Трамп, прихильники «Північного потоку-2» сподівались підірвати підтримку цієї політики серед демократів Конгресу, а також серед тих опонентів цього проєкту у Європі, які мають занепокоєння щодо Трампа. Це тактика «вини за асоціацією», позаяк президент Трамп глибоко непопулярний у багатьох європейських країнах. Однак насправді опозиція «Північного

потіку-2» та підтримка широких санкцій, які розповсюджуються на технології, необхідні для будівництва газопроводу та спрямовані на зупинку проєкту, має на Капітолійському пагорбі підтримку як серед демократів, так і серед республіканців. Немає підстав сумніватися, що ця підтримка залишиться незалежно від результатів виборів у США. Примітно, що сам віцепрезидент Байден у своєму виступі в Стокгольмі в серпні 2016 року назвав «Північний потік-2» «поганою угодою для Європи».

Найбільша різниця, яку ми можемо очікувати від двох лідерів, насправді полягає в тому, наскільки вони особисто віддані українській політичній стабільності та суверенітету та чи висловлюються на їхню підтримку.

Найбільша різниця, яку ми можемо очікувати від двох лідерів, насправді полягає в тому, наскільки вони особисто віддані українській політичній стабільності та суверенітету та чи висловлюються на їхню підтримку. За цим показником президент Трамп досяг жахливих результатів. Він мало зацікавлений у тому, щоб засуджувати злочинну діяльність Путіна в Україні та ширше, на Заході, і йти у такий спосіб на конфронтацію з російським президентом. Натомість Трамп активно просив підтримки у президента України Володимира Зеленського у відкритті політично вмотивованого розслідування, яке мало зашкодити Байдену — що зрештою призвело до процесу імпичменту Трампу наприкінці 2019 року. Нещодавно Трамп та його близькі друзі, включно з екскмером Нью-Йорка Рудольфом

Джуліані активно поширювали дезінформацію, яку розповсюджував проросійський депутат Верховної Ради Андрій Деркач, щодо якого Міністерство фінансів самого ж Трампа запровадило санкції за втручання у вибори за допомогою Росії. Що стосується його особистого ставлення до української національної безпеки, президент Трамп демонстрував поведінку, яка дестабілізує Україну, і неодноразово погрожував послабити ту значну двопартійну підтримку, яку має українська держава.

На відміну від цього, віцепрезидент Байден був рішучим прихильником українського суверенітету як на словах, так і на ділі. На посаді віцепрезидента Байден був відповідальним за український напрямок, і міжнародна спільнота сприймала його як адвоката підтримки української територіальної цілісності проти російської агресії. Він комунікував із лідерами Європейського Союзу та багатьма міжнародними фінансовими установами у пошуках підтримки антикорупційних реформ в Україні, які б посилили внутрішній демократичний розвиток країни. Особисте співчуття та підтримку Байдена молодим прореформаторським лідерам в Україні після Української Революції Гідності 2014 року, мабуть, найбільш промовисто продемонструє його історичне звернення до Верховної Ради у грудні 2015 року. Він зазначив у ньому, що «момент України» настав та закликав українських лідерів «скористалися можливістю [та] побудували краще майбутнє для народу України». Навіть більше — вже після того, як він покинув уряд у 2016 році, віцепрезидент Байден неодноразово виступав на підтримку інтересів національної безпеки України та висловлювався проти гібридної агресії Володимира Путіна,

яку російський президент спрямовує проти трансатлантичної спільноти.

Відтак, хоча ми можемо бути впевнені, що офіційна політична підтримка США сильної та вільної України буде продовжуватися після 2020 року як за Байдена, так і за Трампа, ступінь підтримки та уваги, яку українська держава може отримати саме від президента, найімовірніше, є найбільшим контрастом, з яким може зіткнутися українське керівництво протягом наступних чотирьох років. У будь-якому випадку, залишатиметься першочерговим, щоб американські та українські дипломати та представники органів національної безпеки на всіх рівнях продовжували свою роботу у напрямку позитивного стратегічного співробітництва і у новому десятилітті. Від цього залежить наші взаємні успіх і безпека.

ПРО ЦЕНТР «НОВА ЄВРОПА»

Центр «Нова Європа» (ЦНЄ) заснований у 2017 році як незалежний аналітичний центр. Попри новий бренд, він базується на досвіді команди, яка разом працює з 2009 року (раніше в рамках Інституту світової політики). Аналітики Центру «Нова Європа» стали впізнаваними, адже запропонували якісний аналітичний продукт із питань зовнішньої політики України та безпеки в регіоні, поєднавши його з активними та ефективними зусиллями з адвокатування.

Бачення Центру «Нова Європа» максимально наближене до бачення майбутнього Української держави більшістю громадян: Україна повинна бути інтегрованою в Євросоюз і НАТО. Під інтеграцією ми вбачаємо не стільки формалізоване членство, скільки запозичення найкращих стандартів і практик для фактичної належності України до євроатлантичного ціннісного простору.

Докладніше про Центр «Нова Європа»: neweurope.org.ua

<http://neweurope.org.ua/>
info@neweurope.org.ua
<https://www.facebook.com/NECUkraine/>
https://twitter.com/NEC_Ukraine